Fly Tel Aviv to Krakow
Round Trip 210.01 $ BOOK NOW
Tel Aviv to Porto Flights
Round Trip 416.61 $ BOOK NOW
cheapoair

ספרים שירה

ולדיסלב שלנגל, משורר הגטו

במארז מרשים, שכולל ספרון ודיסק, להקת "אל המשורר" חולקת כבוד למשורר היהודי, שבלט בשירי הנבואה שלו, בפזמונים ובקטעים סאטיריים בגטו ורשה

יותם ראובני

21.04.2017 12:18 | עודכן ב: 23.04.2017 08:24

שמור

שני אדונים בשלג: שירי ולדיסלב שלנגל מגטו ורשה
ולדיסלב שלנגל. תירגמו מפולנית: הלינה בירנבאום ובעז אלברט. הוצאה עצמית, 67 עמודים, 69 שקלים

"אני עובר וממיין את השירים אשר כתבתי לאלה אשר אינם חיים עוד. את השירים הללו קראתי לאנשים חיים, חמים, כשהאמנתי בכל לבי שיגיע הקץ לכל זה, שנשרוד, שנזכה לראות את המחר... זוהי ההיסטוריה שלנו. אלה השירים אשר קראתי למתים". דברים אלה נכתבו בידי ולדיסלב שלֶנגֶל (1912–1943), משורר יהודי־פולני, בהקדמה לספר שיריו, "אשר קראתי למתים", שהודפס בתנאי מחתרת והופץ ביו יושבי גטו ורשה.

חברי להקת "אל המשורר", שהוציאה ב–2010 מארז של ספרון ודיסק, שהוקדש לשירי ביאליק, הוציאה באחרונה מארז, שמוקדש לשיריו של שלנגל. במארז המקסים מצורפים דיסק ובו 11 שירים וספרון, שכולל שירים וביוגרפיה של המשורר והפזמונאי, שנרצח בזמן מרד גטו ורשה ב–1943, וכן היסטוריה קצרה של הגטו והמרד. שירי הספר "אשר קראתי למתים" תורגמו לעברית ב–1987 בידי הלינה בירנבאום. במארז החדש מופיעים כמה שירים שתירגמה בירנבאום וכמה שירים שתירגם מחדש בעז אלברט, אחד מחברי "אל המשורר".

כבר ב–1937 חש שלנגל שהעולם עומד בפני זעזוע וכתב: 'אל תקנו לוחות שנה חדשים". וכך הוא כתב בשירו "שק נדודים": "בעיירות הקטנות הנשכחות / השחר הוא אפור / יהודי בבוקר אפור של דמעות / שק של נדודים יתפור. ... ושם באינסוף הרחוק, הכחול / בפיתולי הדרכים הגשומות / אדי ערפל עוטפים את הכל / חלק מצאו ויש עוד שצריכים לחכות". בשיר אחר, "דור מבוהל", הוא כתב: "האם יצמח דור של אנשים מפוחדים / כל רשרוש יעירם בלילות, / רחשים במדרגות, צליל קול זר, / ידחפם למצולות הבהלה... מוכנים לקפיצה כשמישהו בידית יגע".

פוגה
fugue
להקת המחול
ענבל פינטו ואבשלום פולק

פסטיבל ירושלים
ISRAEL FESTIVAL JERUSALEM

אירועי אפריל
במכון ון ליר
בירושלים
מכון ון ליר בירושלים
THE VAN LEER JERUSALEM INSTITUTE
معهد فان لير في القدس

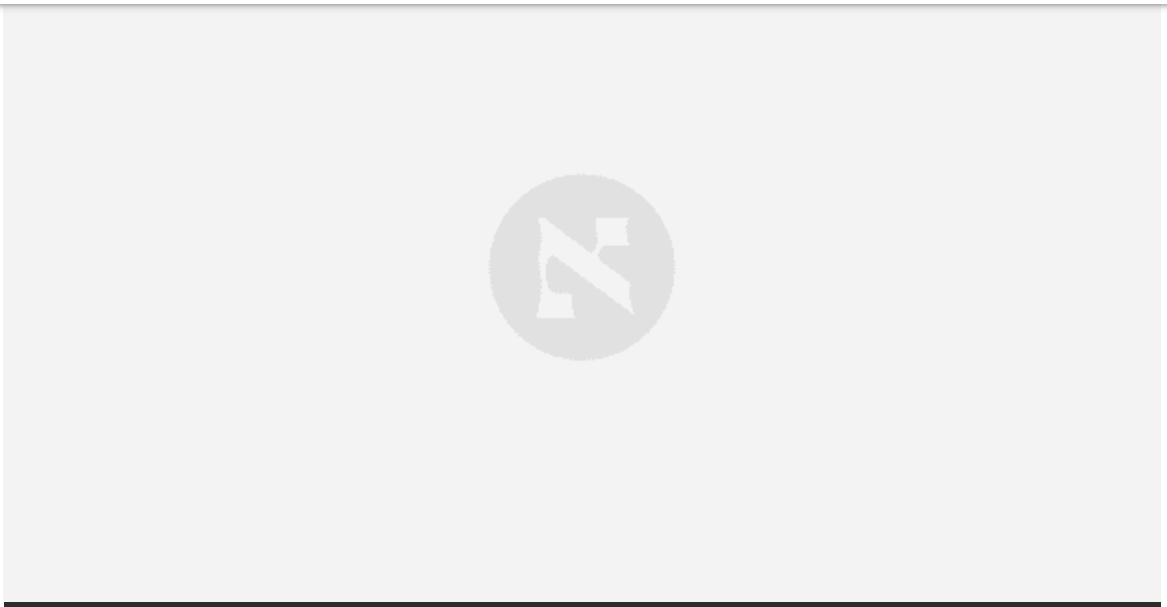

ולדיסלב שלנגל. ראה את עצמו כ"כותב הכרוניקה של הטובעים"

שלנגל ואשתו ברחו לאחר הפלישה הנאצית לפולין מזרחה לביאליסטוק, שם הצטרף לקבוצת תיאטרון מקומית. הם שבו לוורשה לאחר הפלישה הנאצית לברית המועצות, אל ביתם, שהיה בשטח הגטו, ובכל אותה תקופה פירסם המשורר שירים ומאמרים בפולנית בכתבי עת פוליטיים וספרותיים. בבית הקפה הספרותי "שטוקה" שבגטו, שם נערכו ערבים ספרותיים ומופעים, בלט שלנגל בשירי הנבואה שלו, בפזמונים ובקטעים סאטיריים, שבהם צחק על החברה היהודית שסביבו, על הטוב ועל הרע שבה. הוא ראה את עצמו כ"כותב הכרוניקה של הטובעים".

הוא היה רגיש ביותר למתרחש בעולם הגטו. כך, למשל, כתב שיר על יהודי שלא ראה מטוס מימיו, ששמע "שמפולין לפלשתינה/ באווירון כבר עכשיו אפשר... ובכן, אדמת הקודש קרובה כל כך?" ויותר מכל, בשיריו הוא בא חשבון עם אלוהים. "אמרו: התפלל / אני התפללתי / אמרו — עליך לצום — צמתי... אמרו לא תגנוב/ לא גנבתי! /אמרו אל תאכל חזיר (אני אוהב) — לא אכלתי / אמרו אל תנאף / התאפקתי... עבור האלוהים... סליחה, אני שואל, לשם מה? / אמרתי, אלוהים יעזור / אמרתי, אלוהים יושיע / האמנתי: אלוהים איתי... מה אתה היום לי משיב / על כל מעשי / האם עוד מצפה אתה / כי מחרתיים כמו בצוואה / בלכתי לגז הפרוסי /אומר לך 'אמן'?"

בשלב הזה אתה חייב להפסיק לקרוא את השירים, חייב להפסיק להאזין למוזיקה, חייב לעצור רגע ולהרהר. הרי לא במילים מדובר כאן. מה הן המילים לעומת אדם, לעומת סבלו של אדם שהוא משורר, שחש בעוצמה כפולה את העתיד לבוא? ומאיפה היה כוח ליוצרים כמו שלנגל לכתוב, ליצור, להופיע בימים ההם. איזה כוח עצום נדרש מאדם, הנתון לתנאי החיים הבלתי נסבלים בגטו, כדי למצוא סיבה לכתוב.

רגע אחד של מנוחה בעולם המסויט של הגטו. כך בשיר "אין חדש", שצובט את הלב ממרחק השנים והדם: "לוחות השנה נמסים אל תהום הזמן / הכל משתנה / הדעות הקדומות נעלמות בעשן / לי זה לא משנה / ואני חי לא נעים / אפילו בושה / ואני חי לא נעים / דווקא להכעיס / אני יהודי". האירוניה היא מה שנשאר, ועמה הלעג והצחוק של היהודי הנצחי, ההופך כל דבר להלצה.

אני מאזין לשירים המולחנים והנה הם הולכים והופכים לאקטואליים, עוסקים בפליטים, אנשים שמאבדים את שמם ואת מקומם, ובאדישות של העולם. למשל, בשיר "ספינות שטות": "ספינות שטות אל הנידח / על פני ימים נדות הן, כך / גם בלילות גם בימים / ספינות שטות מלאות פליטים / משם לפה מפה לשם / ספינות פליטים שטות סתם כך... ספינות שטות, ספינות שטות / בוהים בגלים, דרך הזגוגיות / זו לא ספינה — זה ארון מתים / והכחול הוא כמו דיו למכתבים / כן. יש מספיק דיו לכתוב מיליארד מכתבים." הספינות שטות אל האין, אל המוות. הן מלאות בפליטים, והעולם שוכח שהם בני אדם.

את הספרון ואת הדיסק חותם השיר, "שני אדונים בשלג", שמעניק למארז את שמו, שבו מופיעים שתי דמויות, שניצבות זו מול זו בשלג הלבן — יהודי בגטו, שפונה לחייל נאצי: "אני לא אזוז בגללך אף צעד / אך חסר ברירה גם אתה / מי כאן במי בעצם אוחז?... השלג צונח בשווה עלי ועליך... / מן שלווה לבנה בו / יחדיו מביטים מבעד לכיסוי הלבן / על האור בחשיכה / הבט, מה מעשי / מה מעשיך?/ האם למישהו זה נחוץ? / שמע בן אדם... / השלג יורד זמן כה רב / ניפרד... נלך הביתה".

פרסומת: איך פוטין היה מתמודד עם המאבק על הגז?

כתבות נוספות שעשויות לעניין אותך

Recommended by outbrain

דעות
ראשי המוסד לשעבר - הייאוש מהשטן

בלוגים
האם שריפה מסתורית בארכיון העלימה את ההוכחה לתקינות...

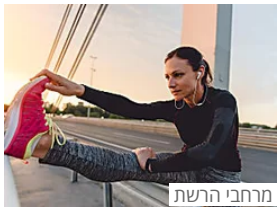

Depend
קבלו 8 טיפים להתמודדות יום-יומית עם בריחת שתן

livingwell
איך לנהל תקציב משפחתי בצורה נכונה? כנסו לקורס...

ספרות
יקרה שלי, האם לא טעיתי כשלא קרעתי את המכתב והוא...

בלוגים
דילמה של ליברלים אמריקאים לבנים: הזדמנות לילד שלי...

לאומי בלוג
הכירו את 5 האפליקציות שיעזרו לכם להתחטב לקיץ...

STING TV
הכירו את STING TV - הערוצים והתכנים של yes בלי...

אירועים חמים

Powered by EVENTBUZZ

דרך גוף BodyWays פסטיבל בתנועה |בכפר
16:00 03.05.2018
געתון
להזמנה

ורטיגו כוח האיזון | מפגישה אנשים בתנועה,
14:00 03.05.2018
געתון
להזמנה

נשיקה למוות, תשוקה לחיים
20:00 29.04.2018
מועדון יוניקורן...
להזמנה

7 אינדיקטורים לפוטנציאל ההשקעה בתל אביב

תוכן מקודם

תגובות

הוסיפו תגובה

Hotels in Porto
26 $
KAYAK.com

הכתבות המומלצות באתר

את המנגינה הזאת חייבים להפסיק || כתבי מוסף הארץ בוחרים את השיר הישראלי השנוא ביותר

עיתונאית בכירה יורקת לבאר וחושפת את האינטרסים מאחורי התקשורת הישראלית

פייסבוק־סיטי: מארק צוקרברג מתכנן להקים עיר לעובדי החברה

ניב הדס || לא ייאמן שחי טורטל והגרוש הדיכאוני והמוזנח הם אותו שחקן

הרשמה לניוזלטר

מה קראתם השבוע? הירשמו עכשיו לדיוור הארץ ספרים

liatsteirlivny@gmail.com

הרשמה

ברצוני לקבל ניוזלטרים, מידע שיווקי והטבות

עוד כתבות מומלצות

ועדת המדרוג || אם לא תשבו יפה, לא תקבלו מונית
מוסף "הארץ" |

לא לציטוט || מי קיבלה מכתב איום - "אנחנו יודעים שאת חברה של אהוד ברק"?
מוסף "הארץ" | 4

ראיון נרחב עם משה לדור || פרקליט המדינה לשעבר: הצעת מוזס לנתניהו שווה יותר ממיליון דולר במזוודה
גידי וייץ | 48

תינוק נולד בסין - ארבע שנים לאחר שהוריו נהרגו בתאונה
גרדיאן | 5

מתכונים ליום העצמאות

כל הדרכים להכין חומוס ביתי
רותם מימון

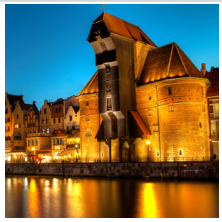
Hotels in Gdańsk
19 $
Book Now

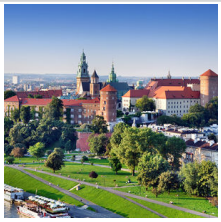
Hotels in Krakow
11 $
Book Now

Hotels in Warsaw
15 $
Book Now

Hotels in Porto
26 $
Book Now

אז איפה אתם עכשיו, חנה ומיכאל שלי | עמוס עוז

כשישראל חוגגת 70 ב-20 שניות של טיפשות אינסופית והמון מבוכה

מה עושים עם לוליטה, רומן גדול שמגחיך נשים ומצדיק אונס

הפקקים מוכיחים שקצב גידול האוכלוסייה מאיים על ישראל

אתם זורמים? אם לא - יש סיכוי שתסבלו ב"פיפי"ז" | שגיא כהן

הציוני ע מאושוי

חדשות
סרטים מומלצים
מזג אוויר
אוכל
מסעדות מומלצות
ספרים
סרטים
דעות
גלריה
ספורט
הופעות יום העצמאות
יום השואה 2018

Haaretz.com

Macron - Syria
Millennials - Holocaust
Syria showdown
Syria - strike - live
Israel news
Middle East
Travel in Israel
Jewish World
Shabbat Times

TheMarker

שוק ההון
חדשות
גלובל
נדל"ן
TechNation
MarkerWeek
מגזין TheMarker
TheMarker Women
דין וחשבון
מדיה ופרסום
עסקים קטנים
צרכנות
קריירה
רכב
TheMarker TV
כנסים
Cafe

Finance

ת"א 35
ת"א 125
מניית טבע
מניית בזק

המייל האדום
מדיניות פרטיות
חלון מבזקים
ארכיון הארץ
דיוור הארץ
כל כותרות היום
צור קשר
מודעות אבל
תנאי שימוש
מינוי הארץ
מינוי לעיתון
מידע למנויים
כנסים
נגישות

שיתופי פעולה

פגסוס טיולים
בית אבי חי
ויטרינה
האקריו
SUPERMARKER – צרכנות פיננסית
אופנה
הריון ולידה
משפחה

יום העצמאות 2018
הופעות יום העצמאות - במות בידור יום העצמאות
מתכונים ליום העצמאות
מסיבות יום העצמאות
סטנדאפ יום העצמאות
מקומות מומלצים לעל האש
מה עושים היום?
טיולים לשבת
מה עושים עם הילדים בסופ"ש?
הופעות היום
הצגות לילדים
אטרקציות לילדים
מופעי סטנדאפ
סרטים מציגים בקולנוע
הצגות היום
המדריך להופעות מחו"ל
איפה שותים בזול בתל אביב?
מופעי מחול היום
מה עושים בירושלים
מה עושים בפתח תקווה
מה עושים בבאר שבע
מה עושים ברמת גן

עדכונים במייל
קנה מינוי דיגיטלי
קנה מינוי לעיתון
פרסם אצלנו
לפרסום בעיתון
שירות למנויים

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל
© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ